

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
FAKULTET ELEKTROTEHNIKE I RAČUNARSTVA

DIPLOMSKI RAD br. 1373

Analiza i usporedba sigurnosnih mehanizama u Internetu stvari

Filip Ptiček

Zagreb, lipanj 2021.

DIPLOMSKI ZADATAK br. 1373

Pristupnik: **Filip Ptiček (0036491837)**
Studij: Informacijska i komunikacijska tehnologija
Profil: Telekomunikacije i informatika
Mentor: izv. prof. dr. sc. Marin Vuković

Zadatak: **Analiza i usporedba sigurnosnih mehanizama u Internetu stvari**

Opis zadatka:

Posljednjih godina razvoj bežičnih pristupnih mreža te energetski efikasnih ugradbenih računala ima za posljedicu pojavu malih uređaja koji nude mogućnosti kontrole, mjerenja i praćenja okoline. Jedan od izazova Interneta stvari je sigurnost i privatnost korisnika te njihovih podataka. Taj izazov je posebno naglašen zbog heterogenosti uređaja i protokola za komunikaciju potrebnih kod implementacije sustava. Vaš je zadatak istražiti i usporediti postojeće tehnologije i protokole za komunikaciju te zaštitu podataka u okolini Interneta stvari. Na temelju istraživanja potrebno je osmisliti i implementirati rješenje na kojem ćete analizirati protokole u smislu osiguravanja osnovnih sigurnosnih zahtjeva.

Rok za predaju rada: 28. lipnja 2021.

SADRŽAJ

1. Uvod	1
2. Internet stvari	2
2.1. Definicija	2
2.2. Referentni model	3
2.2.1. Fizički uređaji i kontroleri	4
2.2.2. Povezanost	4
2.2.3. Računarstvo na rubu mreže	4
2.2.4. Akumulacija podataka	5
2.2.5. Apstrakcija podataka	5
2.2.6. Aplikacije	6
2.2.7. Suradnja i procesi	6
2.3. Izazovi	6
2.3.1. Heterogenost	7
2.3.2. Raspodijeljenost	7
2.3.3. Sigurnost	8
2.3.4. Privatnost	8
2.3.5. Integracija	8
2.4. Područja primjene	9
2.5. Trendovi	10
3. Sigurnost u Internetu stvari	12
3.1. Zahtjevi vezani uz sigurnost i privatnost	12
3.2. OWASP Top 10	12
3.2.1. Slabe, pogodljive ili tvrdo kodirane lozinke	13
3.2.2. Nesigurne mrežne usluge	14
3.2.3. Nesigurna sučelja ekosustava	15
3.2.4. Nedostatak mehanizama za sigurnosna ažuriranja	15

3.2.5.	Upotreba nesigurnih ili zastarijelih komponenti	16
3.2.6.	Nedovoljna zaštita privatnosti	17
3.2.7.	Nesigurni prijenos i pohrana podataka	19
3.2.8.	Nedostatak mogućnosti upravljanja uređajima	19
3.2.9.	Nesigurne zadane postavke	20
3.2.10.	Nedostatak fizičke sigurnosti	21
4.	Analiza i usporedba protokola	22
4.1.	Protokolni složaj Internet stvari	22
4.2.	Sloj uređaja	22
4.2.1.	Analiza uređaja	22
4.2.1.1.	Senzori s komunikacijskim modulom	22
4.2.1.2.	Pristupni uređaji	22
4.2.2.	Usporedba sigurnosnih mehanizama i primjena	22
4.3.	Sloj podatkovne poveznice	22
4.3.1.	Analiza tehnologije protokola	23
4.3.1.1.	WiFi	23
4.3.1.2.	BLE	23
4.3.1.3.	RFID\NFC	23
4.3.1.4.	ZigBee	23
4.3.1.5.	LTE	23
4.3.1.6.	SigFox	23
4.3.1.7.	LoRaWan	23
4.3.2.	Usporedba sigurnosnih mehanizama i primjena	23
4.4.	Mrežni sloj	23
4.4.1.	Analiza protokola	24
4.4.1.1.	IPv4	24
4.4.1.2.	IPv6	24
4.4.2.	Usporedba sigurnosnih mehanizama i primjena	24
4.5.	Transportni sloj	24
4.5.1.	Usporedba primjena protokola	24
4.6.	Aplikacijski sloj	24
4.6.1.	Analiza protokola	24
4.6.1.1.	HTTP/S	24
4.6.1.2.	COAP	24
4.6.1.3.	MQTT	25

4.6.2. Usporedba sigurnosnih mehanizama i primjena	25
5. Sustav za praćenje tjelesne temperature	26
5.1. Arhitektura sustava	26
5.2. Korišteni razvojni alati i uređaji	26
5.3. Opis rada sustava	26
5.4. Sigurnosna analiza sustava	26
6. Zaključak	27
Literatura	28
Popis slika	30
Popis tablica	31

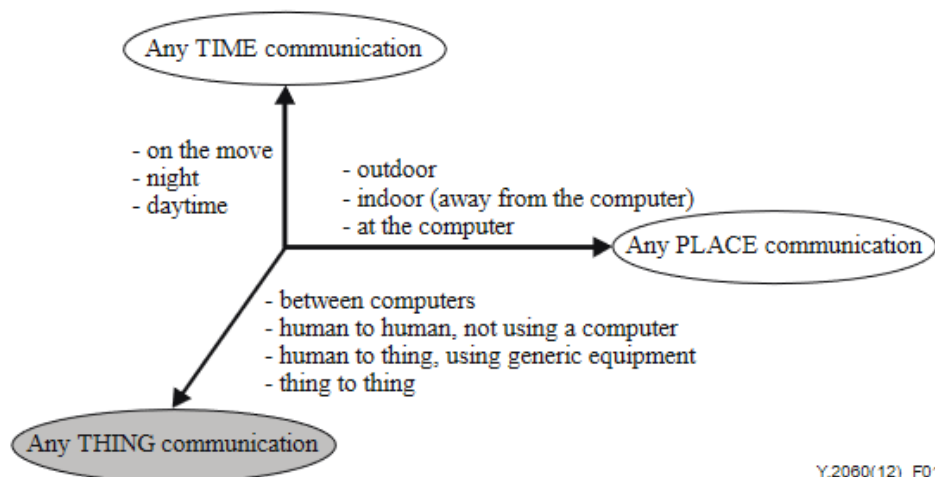
1. Uvod

Cola aparat[1]

2. Internet stvari

2.1. Definicija

The International Telecommunication Union (ITU-T) je specijalizirana agencija Ujedinjenih Naroda za informacijske i komunikacijske tehnologije. ITU-T definira Internet stvari kao globalnu infrastrukturu za informacijsko društvo, koja omogućava napredne usluge međusobnim povezivanjem (fizičkih i virtualnih) stvari na temelju postojećih i razvijajućih interoperabilnih informacijskih i komunikacijskih tehnologija. Iskorištavanjem identifikacije, prikupljanja podataka, obrade i komunikacijskih sposobnosti, Internet stvari u potpunosti upotrebljava mogućnosti povezanih stvari kako bi ponudio usluge za mnogo različitih primjena, uz osiguravanje sigurnosti i privatnosti. Sa šire perspektive, Internet stvari može biti percipiran kao vizija s tehnološkim i društvenim implikacijama.[2] Informacijske i komunikacijske tehnologije (ICT) pruže komunikaciju u bilo koje vrijeme i na bilo kojem mjestu dok Internet stvari dodaje još jednu dimenziju gdje se radi o bilo kojoj stvari u komunikaciji. Te tri dimezije komunikacije su prikazane na sljedećoj slici.

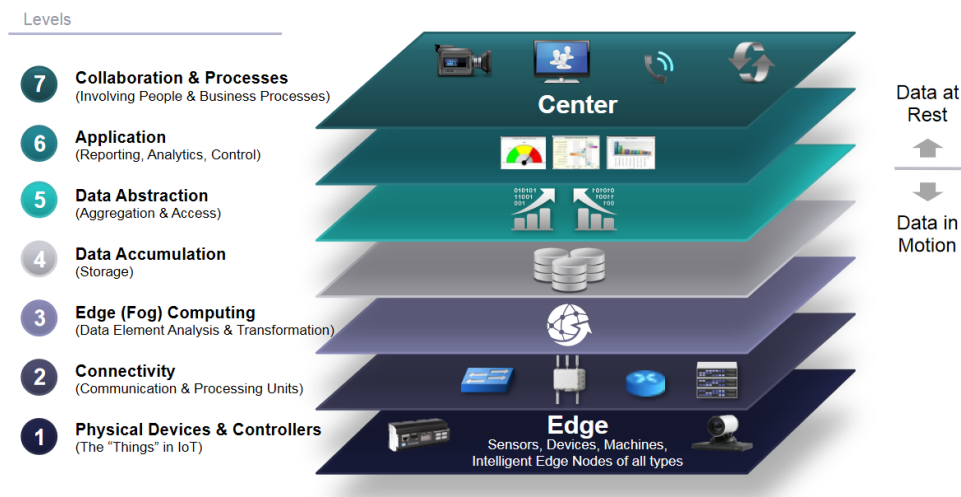

Slika 2.1: Nova dimenzija komunikacije predstavljena u Internetu stvari[2]

ITU-T također definira pojmove uređaja i stvari u kontekstu Interneta stvari. Uređaj je dio opreme s obaveznom mogućnošću komunikacije i neobaveznim mogućnostima opažanja, aktivacije te prikupljanja, pohrane i obrade podataka. Pojam stvari je definiran kao objekt u fizičkom svijetu (fizička stvar) ili u informacijskom svijetu (virtualna stvar) koja ima sposobnost da bude identificiran i integriran u komunikacijsku mrežu. Fizičke stvari postoje u fizičkom svijetu i imaju sposobnosti biti opažene, aktivirane i povezane, a virtualne stvari postoje u informacijskom svijetu i imaju sposobnosti biti spremljene, obrađene i pristupljene. Neki od primjera fizičkih stvari su: okolina, industrijski roboti, dobra i električna oprema, dok primjeri virtualnih stvari su multimedijски sadržaji i programska podrška.

2.2. Referentni model

Ako promatramo Internet stvari kao jedan zaseban ekosustav potrebno je definirati referentni model prema kojem možemo opisati sve dijelove sustava i njegove zahtjeve. S obzirom na to da je Internet stvari pojam koji opisuje povezanost stvari, a ne i konkretan referentni model, od pojave samog pojma su se predlagali različiti modeli koji bi predstavljali cijeli spektar mogućnosti i zahtjeva Interneta stvari.

Slika 2.2: Cisco Internet stvari referentni model[3]

Ciscov referentni model Interneta stvari[3] definira višeslojni model od kojih svaki sloj definira terminologiju koja može biti standardizirana kako bi se stvorio globalni referentni okvir. Ovaj model ne definira lokalnost komponenata već opisuje zadatke koje svaki sloj obavlja kako bi se održala jednostavnost, omogućila skalabilnost i osigurala potpora. Model također definira funkcije koje su potrebne kako bi sustav Interneta

stvari bio kompletan. Na slici 2.2 je prikazan Cisco Internet stvari referentni model i njegovi slojevi. Put podataka između slojeva je dvosmjernan, dok put kontrolnih informacija je u s viših slojeva prema nižim slojevima. Kod promatranja je put informacija u obrnutom smjeru, od nižih slojeva prema višim.

2.2.1. Fizički uređaji i kontroleri

Referentni model počinje s prvim slojem: fizički uređaji i kontroleri koji mogu upravljati s više uređaja. Ovo je sloj koji opisuje stvari u kontekstu Interneta stvari i uključuje različiti raspon uređaja koji šalju i primaju informacije. Uređaji su različitih veličina, izgleda i namjene te potječu od različitih proizvođača. Kako bi se pojednostavila kompatibilnost referentni model općenito opisuje razinu obrade potrebne od uređaja. Neke od osnovnih sposobnosti uređaja uključuje: pretvorbu analognih u digitalne signale, generiranje podataka i mogućnost da se uređajem upravlja i šalju upiti.

2.2.2. Povezanost

Komunikacije i povezanost su sardani u drugom sloju. Najvažnija mogućnost ovog sloja je sposobnost pouzdane i pravovremenog prijenosa informacija. Time se definira prijenos između uređaja i mreže, između mreža te između mreže i računanja na rubu mreže na trećem sloju. Jedan od cilja referentnog modela je da se sva komunikacija odvija putem postojećih mreža. Kako neki uređaji ne podržavaju IP protokol, potrebno je u mrežu uvesti prilaze (engl. *gateway*) koji će služiti kao posrednik između uređaja i ostatka mreže. Na ovom sloju se pojavljuje velika heterogenost komunikacijskih i pristupnih protokola koji uvelike ovise o željenoj namjeni uređaja prvog sloja. Ovaj sloj je usko povezan sa OSI modelom te sadrži protokole fizičkog, podatkovnog, mrežnog, transportnog, prezentacijskog, aplikacijskog i sloja sesije.

2.2.3. Računarstvo na rubu mreže

Funkcija trećeg sloja je vođena potrebom za pretvaranjem mrežnog podatkovnog prometa u informacije koje su prikladne za pohranu podataka i za obradu na višim slojevima. Treći sloj je zadužen za obradu podataka i njihovu transformaciju. Jedno od načela ovog referentnog sloja je da se obrada podataka odvija što je ranije moguće i što bliže rubu mreže kako bi se smanjila potreba za odvijanjem obrade velikog skupa podataka na udaljenom i centralnom mjestu. Obrada na trećem sloju obuhvaća razne

primjere poput: evaluacije, formatiranja, proširivanja/dekodiranja, redukcije i procjene značenja podataka.

2.2.4. Akumulacija podataka

Mrežni sustavi su izgrađeni za pouzdani prijenos podataka. Prije četvrtog sloja podaci su u stanju prijenosa. Takvi podaci proizlaze iz prvog i prolaze kroz drugi i treći sloj. Kako u nekim slučajevima ne postoji potreba za trenutnom obradom tih podataka, oni dolaze do četvrtog sloja gdje se podaci spremaju u memoriju. Na ovom sloju su podaci trajni i nepromjenjivi te spremni za posluživanje višim slojevima referentnog modela. Četvrti sloj određuje jesu li podaci važni za više slojeve, ako jesu, potrebno je osigurati načine posluživanja tih podataka zahtijevima viših slojeva. Određuje je li potrebno da podaci budu trajni, tj. treba li podatke spremati na trajnu ili ih je dovoljno spremati u radnu memoriju za kratkoročnu upotrebu. Kakav tip pohrane podataka je potreban, datotečni sustav, distribuirani datotečni sustav ili neki oblik baze podataka. Na koji način je organizirano spremanje podataka te je li potrebno podatke spojiti, preračunati i agregirati s prethodno spremljenim podacima. Ukratko, zadaća četvrtog sloja je da podatke bazirane na događajima pretvori u podatke nad kojima se rade upiti za potrebe viših slojeva.

2.2.5. Apstrakcija podataka

Funkcije apstrakcije podataka petog sloja su fokusirane na prikazivanje podataka i njihovoj pohranu na način koji dozvoljava razvoj jednostavnijih, brzih aplikacija. Kako u modelu Interneta stvari više uređaja koji generiraju podatke tako postoje različiti razlozi zašto podaci nisu prisutni na istom podatkovnom spremištu: previše podataka za spremanje na jedno mjesto, uređaji su geografski odvojeni, a obrada je optimizirana lokalno, postoji potreba za različitim načinima obrade podataka te se koriste različiti načini akumulacije podataka. Zbog tih razloga peti sloj je zadužen za različite vrste obrade poput ujednačavanja različitih formata podataka iz različitih izvora, osiguravajući dosljednu semantiku podataka kroz različite izvore, potvrda o potpunosti podataka šestom aplikacijskom sloju, zaštita podataka korištenjem autorizacijskih i autentifikacijskih mehanizama te noramliziranje i indeksiranje podataka za brz pristup od strane aplikacija.

2.2.6. Aplikacije

Na šestom sloju se nalazi aplikacijski sloj koji obavlja interpretaciju informacija. Ovaj referentni model ne definira strogo aplikaciju. Aplikacije se razlikuju na temelju različitih tržišta, prirode podataka i poslovnih potreba. Primjeri različitih potreba su aplikacije koje su usredotočene na promatranje i prikupljenje podataka, neke aplikacije se koriste za kontrolu uređaja dok neke kombiniraju podatke s uređaja i drugih izvora. Aplikacije predstavljaju različite modele upotrebe, razvojnih obrazaca, korištene razvojne programske podrške te krajnje kompleksnosti upotrebe. Neki primjeri aplikacija su povezane sa specijaliziranim industrijskim rješenjima, mobilne aplikacije koje obavljaju jednostavne interakcije, izrada izvješća povezanih uz poslovne procese, analitičke aplikacije koje obrađuju i interpretiraju podatke važne za poslovne odluke i aplikacije za upravljanje i kontroliranje ostatkom sustava. Ako su prijašnji slojevi dizajnirani pravilno to će utjecati na količinu posla koje sama aplikacija mora raditi dok će to uzvrat olakšati procese na sedmom sloju.

2.2.7. Suradnja i procesi

Zadnji sedmi sloj referentnog modela uključuje ljude i poslovne procese. Ljudi koriste aplikacije i pridružene podatke za svoje specifične potrebe. Često, više ljudi koriste iste aplikacije za različite svrhe. Tako cilj cijelog sustava Interneta stvari nije sama aplikacija nego kao ispomoć u radu ljudi. Aplikacije pomažu ljudima kako bi mogli obavljati različite poslovne procese uz odgovarajuće podatke u pravo vrijeme. Poslovni procesi nerijetko uključuju rad i komunikaciju između više ljudi. Ljudi surađuju i komuniciraju međusobno kako bi potpora Interneta stvari bila korisna. Zato ti procesi zahtijevaju više koraka koji obuhvaća više aplikacija. Stoga zadnji sloj predstavlja višu razinu od jedne aplikacije.

2.3. Izazovi

Internet stvari kao pojam i skup tehnologija donosi i određene izazove. S obzirom na to da je Internet stvari široko područje, koje ima različita područja primjene, tako su i izazovi s kojima se susreće kod razvoja, planiranja i održavanja sustava brojni. Korištenjem pravilnih oblikovnih obrazaca postižu se bolja svojstva sustava te se olakšava daljnje održavanje i korištenje. U nastavku su nabrojani i opisani neki od izazova koji se pojavljuju u sustavima Internet stvari.

2.3.1. Heterogenost

Heterogenost se pojavljuje na svakom implementacijskom koraku Internet stvari sustava. Heterogenost uređaja, komunikacijskih, pristupnih i transportnih protokola, programske podrške i samih potreba korisnika. Naravno ovakva vrsta heterogenosti se javlja zbog različitih potreba i radnim procesa. Uređaji koji su koriste nude različite potrebe u vidu veličine, potrebe za vanjskim napajanjem te dometu komunikacijskih kanala, radilo se o žičanoj ili bežičnoj komunikaciji. Protokoli koji vrše komunikaciju između uređaja i nekog oblika prilaza također ovise o tim potrebama, radilo se o potrebi za velikim transportnim brzinama ili o korištenje radiokomunikacije niske snage kako bi se očuvala energija uređaja. Također treba li komunikacija biti pouzdana i sigurna ovisi o korištenju različitih transportnih protokola te kriptografskih algoritama. Na sve navedeno utječu i sami radni procesi i potrebe korisnika. Ovisno o tome sami sustavi su osmišljeni za potrebe korisnika.

Heterogenost koja se javila u prvim razdobljima razvoja Interneta svari je povezano s nepostojanjem standardizacije i interoperabilnosti uređaja i postojećih programskih platformi. Tako se na primjeru pametnih domova pojavili različiti pametni uređaji od kojih je svaki zahtijevao vlastitu programsku platformu za upravljanje zbog nepostojanja interoperabilnosti s centralnim upravljačkim platformama. Kroz vrijeme su se pojavili zajednički naponi proizvođača i različitih standardizacijskih tijela da se ovisno o području primjene Internet stvari sustava postigne standardizacija komunikacijskih protokola i semantike informacija kako bi se postigla bolja interoperabilnost.

2.3.2. Raspodijeljenost

Kako u sustavima Internet stvari sudjeluju različiti uređaji različitih prostornih lokacija tako se javlja i potreba za raspodijeljenosti sustava. Uređaji mogu biti mobilni što uvelike utječe na način pristupa kraljnjih programskih platformi s kojima uređaji komuniciraju. Od dovođenja uređaja u sustava, upravljanja uređaja, promatranja uređaja i samih aplikacija preko kojih se ti postupci provode se odvijaju raspodijeljenim putem. U nekim sustavima broj sudionika dostiže veliku brojku te je kod takvih sustava važno da se paralelno i konkurentno mogu odvijati aktivnosti. Otpornost na kvar je još jedan od zahtijeva koji prati raspodijeljene sustave kako bi se omogućio nesmetan rad sustava. Kod ispada i kvarova posljedice koje sustav Interneta stvari može imati na vanjski svijet je velik. Pogotovo u primjerima gdje se nadzire neki kritični sustavi poput industrijskih postrojenja. Također u pametnim domovima gdje različiti kućanski aparati su pretvoreni u pametne uređaje, kvarom poslužitelja mogu postati neupotreb-

ljivi te je važno da postoji redundantnost servisa s kojima uređaji komuniciraju.

2.3.3. Sigurnost

Sigurnost informacija i samih sustava je važan aspekt Interneta stvari u kojem sve više uređaja oko nas postaje umreženo. Problemi koji se javljaju su povezani s pokušajem brzog razvoja rješenja zbog konkurentnosti na tržištu, stavljanje u prvobitni plan funkcionalnosti sustava te dostupnosti prema korisnicima što stavlja sigurnost tih sustava u drugi plan. Kako mnogi uređaji i cjelokupni sustavi uvelike imaju kritične zadatke, poput medicinskih uređaja ili automobila, kompromitacija istih zbog sigurnosnih propusta može imati negativne posljedice. Također neki od primjera napada na sustave nije kako bi se napravila šteta sustavu već za iskorištavanje procesne snage sustava u botnetovima. Sigurnosni propusti se mogu pojaviti na svakom dijelu sustava od uređaja, komunikacijskih kanala, poslužitelja, baza podataka i korisničkih sučelja sustavima. Neki od najvažnijih sigurnosnih zahtijeva na koje treba obratiti pozornost tijekom razvoja sustava Internet stvari je obrađeno u trećem poglavlju.

2.3.4. Privatnost

Privatnost je uz sigurnost izazov s kojim se susreću mnogi sustavi Interneta stvari. Pametni uređaji koji se nalaze u našoj blizini imaju mogućnosti pratiti i bilježiti podatke o nama i našoj okolini. Kako korisnici priključuju sve više i više uređaja to je količina prikupljenih podataka veća čime i povreda privatnosti može imati negativne posljedice na korisnika. Povrede te privatnosti mogu dolaziti u različitim oblicima. Od osobnih informacija koje mogu detaljno identificirati korisnika daju mogućnost napada u obliku krađe identiteta, medicinskih podataka ili pristupnih lozinki različitim servisima do kompromitacije sigurnosnih kamera što dozvoljava napadačima izravno praćenje korisnika. Privatnost podataka koji nisu isključivo vezani uz krajnje korisnike su i podaci pravnih osoba gdje može doći do narušavanja poslovnih tajni, autentifikacijskih i autorizacijskih podataka za razne servise i sigurnosne sustave. Kako pristupiti zaštiti privatnosti je usko povezano sa sigurnošću sustava te je obrađeno u trećem poglavlju.

2.3.5. Integracija

Nove tehnologije donose i nove integracijske probleme sa sobom. U slučaju Interneta stvari ovaj izazov veći zbog heterogenosti svih dijelova koji čine sustave. U slučaju

heterogenosti sloja podatkovne poveznice i količine različitih protokola koji se koriste postoji problem uvođenja novih prijamnika i prilaza za te uređaje. Radi li se o niskofrekventnim rješenjima poput NFC-a ili protokolima poput ZigBee postoji potreba korištenja posebnih čitača ili prijamnika dok se taj problem ne pojavljuje kod WiFi protokola čija pristupna točka već postoji u većini domova. Nakon toga dolazimo do komunikacijske integracije između uređaja i poslužitelja, tj. programskih platformi. Na koji način će se odvijati prijenos podatka, kako će ti podaci biti organizirani te semantičko značenje tih istih podataka. Početkom razvoja rješenja Internet stvari prvobitno su svi sustavi imali vlastite pristupne aplikacije. S pojavom želje za automatizacijom i međusobnom komunikacijom između uređaja različitih proizvođača počele su se razvijati platforme koje omogućuju interoperabilnost među sustavima te mogućnost upravljanja i praćenja uređaja putem jedne pristupne aplikacije. Kroz razvoj tih platformi proizvođači su počeli integrirati nove i postojeće uređaje da budu kompatibilni s njima.

2.4. Područja primjene

Internet stvari je široko u svojem području primjena. U današnjem svijetu postaje sve prisutnije u svakom aspektu života ljudi i taj trend će se nastaviti. Od naših domova do industrijskih postrojenja Internet stvari omogućava pojednostavljenje naših života i poslovnih procesa. U nastavku su navedeni neke od glavnih područja primjene Interneta stvari i rješenja koja se koriste u tim područjima:

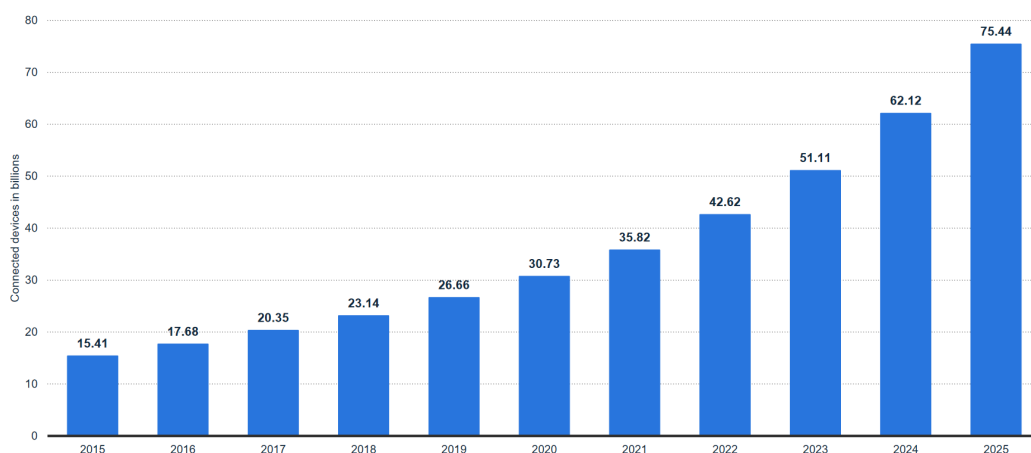
- Pametni dom
 - Pametna rasvjeta
 - Pametni kućanski aparati
 - Detekcija uljeza
 - Upravljanje energijom
- Pametni grad
 - Pametni parking
 - Upravljanje otpadom
 - Pametna rasvjeta
 - Reagiranje na hitne slučajeve
- Okoliš
 - Praćanje vremena

- Praćenje zagađenja zraka
- Praćenje zagađenja bukom
- Detekcija požara
- Prodaja
 - Upravljanje inventarom
 - Pametni automati za prodaju
 - Pametne blagajne
 - Pametno plaćanje
- Logistika
 - Praćenje flote vozila
 - Praćenje pošiljaka
 - Dijagnostika vozila na daljinu
 - Generacija i vremensko raspoređivanje vozničkih ruta
- Industrija
 - Dijagnostika strojeva
 - Praćenje dijelova proizvodnje
 - Automatizacija procesa
- Poljoprivreda
 - Pametno navodnjavanje
 - Praćenje usjeva
 - Automatizacija obrađivanja

2.5. Trendovi

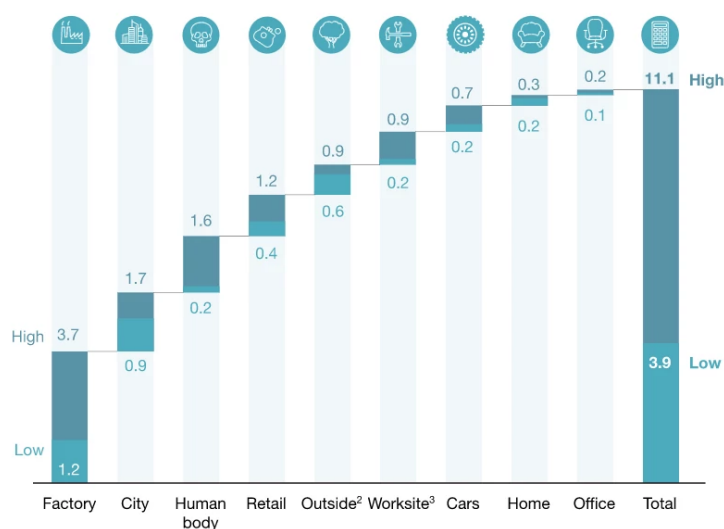
Internet stvari se pojavio kao zamisao za daljnju budućnost, ali je već danas sadašnjost u socijalnim i proizvođačkim aspektima svijeta. To može biti pripisano pristupačnijim, procesorski bržim, energetske učinkovitijim te sve manjim uređajima za kojim raste potražnja za integracijom takvih rješenja u različita područja koja također kroz vrijeme postaju sve raznovrsnija. Trenutni broj umreženih Internet stvari uređaja doseže brojku od 35.82 milijuna uređaja. Pojavom novih tehnologija poput 5G mreža, koje omogućavaju još veće brzine i smanjeno vrijeme odaziva, taj trend će kroz godine još više rasti te su neke od projekcija za godinu 2025. u iznosu od 75.44 milijuna uređaja[5]. Trend

broja umreženih Internet stvari uređaja između 2015. godine i predikcije do 2025. godine su prikazane na sljedećoj slici.

Slika 2.3: Broj povezanih Internet stvari uređaja[5]

Ako promatramo porast broja umreženih Internet stvari uređaj možemo zaključiti da s time postoji i veliki tržišni potencijal. Korisnika je sve više te je procenjeno da svaki posjeduje prosječno 4 Internet stvari uređaja te da se u svijetu svake sekunde spoji novih 127 uređaja. Tako su i procjene za ekonomski utjecaj Internet stvari na tržište između 3.9 i 11.1 bilijuna američkih dolar kroz različita područja primjene uključujući tvornice, gradove, domove i prodaju[11]. Na sljedećoj slici su prikazane niske i visoke predikcije za ekonomski utjecaj Internet stvari za 2025. godinu.

Slika 2.4: Potencijalni ekonomski utjecaj kroz različita područja primjene za 2025. godinu. u bilijunima američkih dolara[11]

3. Sigurnost u Internetu stvari

3.1. Zahtjevi vezani uz sigurnost i privatnost

- Tajnost
 - informacija nije dostupna ili izložena neovlaštenim osobama, entitetima ili procesima
- Cjelovitost
 - točnost i potpunost informacije
- Raspoloživost
 - informacija je dostupna na zahtjev i omogućeno je njeno korištenje od strane ovlaštenih osoba, entiteta ili procesa
- Vjerodostojnost
 - osoba, entitet ili proces je zaista onaj kojim se predstavlja
- Odgovornost
 - obveza izvještavanja o aktivnostima i preuzimanja odgovornosti za njih
- Neporicanje
 - sposobnost dokazivanja događaja ili aktivnosti i osoba, entiteta ili procesa koji su ih pokrenuli ili u njima sudjelovali
- Pouzdanost
 - konzistentno ponašanje i rezultati

3.2. OWASP Top 10

The Open Web Application Security Project® (OWASP) je neprofitna organizacija čiji je cilj napredak i poboljšanje računalne sigurnosti informacijskih sustava. OWASP

kroz svoje projekte otvorenog koda vođenih putem razvojne zajednice radi na poboljšanju sigurnosti Interneta.

OWASP Internet of Things Project je projekt osmišljen kako bi pomogao proizvođačima, programerima i potrošačima bolji uvid i razumijevanje u sigurnosne probleme vezane uz Internet stvari. Na taj način korisnici u bilo kojem dijelu razvojnog procesa mogu donositi bolje odluke kod razvoja, postavljanja i pristupanja tehnologijama Interneta stvari.[7] 2018. godine izlazi *OWASP IoT Top 10* lista koja reprezentira deset najčešćih ranjivosti Internet stvari sustava. Svih deset sigurnosnih ranjivosti su navedeni u nastavku uz opis sigurnosnih zahtijeva koji bi trebali spriječiti te ranjivosti i sigurnosne propuste.

3.2.1. Slabe, pogodljive ili tvrdo kodirane lozinke

Prvi navedeni sigurnosni problemi kod Internet stvari sustava su vezni uz lozinke. Kako bi se uređaju moglo pristupiti i naknadno ga konfigurirati, uređaji dolaze s korisničkim računima koji služe korisnicima kako bi ih mogli upariti sa željenim sustavim ili kako bi proizvođač mogao upravljati uređajem u slučaju pomoći korisnicima ili ažuriranja uređaja. Za pristup tom korisničkom računu uređaja je potrebna lozinka koju krajnji korisnik kod prve upotrebe treba postaviti. Navike korisnika su većinom da iskoriste njima dobro poznatu lozinku koju koriste i za svoje druge korisničke račune. Ako napadač dobije pristup jednoj njihovoj lozinci ima i pristup ostalim računima. Na taj način se pristup korištenim uređajima koji imaju isto korisničko ime ili e-mail adresu i lozinku uvelike olakšava. Korisnici imaju i naviku koristiti slabe lozinke koje su vrlo česte i jako lako pamtljive. Tako su neke od najčešće korištenih lozinka jednostavni nizovi numeričkih znakova ili nizovi znakova na tipkovnici poput: 123456, 123456789, qwerty, ili sam engleski prijevod lozinke (engl. *password*).[10]. Napadi na lozinke se provode putem takozvanih *brute force* napada. Kako je procesna snaga današnjih računala dosegla vrlo visoke brzine računanja, tako se jednostavne i kratke lozinke mogu pogoditi u vrlo kratkom vremenu.

Ovakvi propusti ne zaobilaze ni proizvođače samih sustava i uređaja. Kod proizvodnje proizvođači na uređaje postavljaju iste lozinke za sve uređaje kako bi kod testiranja ispravnosti lakše pristupili istima. Jedan od najboljih pokazatelja takvog pristupa su usmjerivači/modemi telekom operatera za pristup Internetu koji imaju postavljenu istu zadanu lozinku i korisničko ime poput "admin" ili "user" koju krajnji korisnici uređaja nikada ne promjene. Problem se također pojavljuje i u tvrdo kodiranim (engl. *hard coded*) lozinkama. Proizvođači postavljaju takve lozinke na uređaje kako

bi se uređaji mogli nesmetano povezati s vanjskim servisima, kako bi se proizvođači povezali na uređaj zbog otklanjanja pogrešaka ili kao način za vanjsko upravljanje uređaja. Ako napadač ima fizički pristup uređaju on može skenirati memoriju i pomoću raznih alata pronaći lozinku spremljenu na samom uređaju. A kako proizvođači najvjerojatnije koriste istu lozinku za sve iste modele uređaja, napadač ima lak način za pristup i ostalim istim uređajima.

Kako bi se spriječila ova vrsta ranjivosti neki od sigurnosnih zahtijeva koji bi se trebali pratiti su sljedeći. Korisnici bi kod prve upotrebe uređaja trebali promijeniti zadanu lozinku koristeći duge, kompleksne i jedinstvene nizove znakova. Najjednostavniji način postići te zahtijeve je korištenjem upravitelja lozinkama. Oni daju mogućnost generiranja lozinki uz mogućnost spremanja istih bez potrebe da korisnik mora pamtiti sve jedinstvene i duge lozinke. Što se tiče zahtijeva sa strane proizvođača, oni bi trebali razriješiti bolje načine upravljanja uređajima kako bi se izbjeglo korištenje istih ili čak tvrdo kodiranih lozinka za pristup uređaju ili vanjskim servisima. Također bi proizvođači trebali upozoriti korisnika kod uspostave uređaja da promijeni zadanu lozinku.

3.2.2. Nesigurne mrežne usluge

Internet stvari uređaji koriste razne mrežne usluge kako bi mogli komunicirati s vanjskim servisima. Kako je moguće pristupiti tim uređajima putem Interneta potrebno je pravilno osigurati sigurnost tih mrežnih usluga koje se izvršavaju. Neautoriziran pristup preko usluga iskorištavajući zadane lozinke, otvorene mrežne priključke te nepravilno podešeni vatrozidi dozvoljavaju napadaču da dobije pristup uređajima i poslužiteljima. Takvi napadi dozvoljavaju izvršavanje malicioznog koda, iskorištavanje uređaja za botnet, krađu podataka ili onesposobljavanje sustava.

Neki od sigurnosnih mjera koje se mogu poduzeti za osiguravanje mrežnih usluga su:

- korištenje zasebne lokalne mreže za sve pametne uređaje,
- spajati uređaje na isključivo sigurne mreže,
- instaliranje regularnih softverskih ažuriranja,
- isključivanje svih usluga koje pružaju vanjski pristup uređaju,
- isključivanje nepotrebnih mrežnih priključaka i usluga,
- isključivo korištenje protokola koji koriste enkripciju.

3.2.3. Nesigurna sučelja ekosustava

Nesigurna web sučelja, pozadinski API-jevi, servisi u oblaku i mobilna sučelja, koja dozvoljavaju komunikaciju i interakciju s uređajem, čine sveukupni ekosustav Internet stvari. Kompromitacija bilo kojeg dijela sustava može uzrokovati i kompromitaciju cijelokupnog sustava. Ranjivost kod načina autorizacije i autentifikacije između uređaja i poslužitelja ili korisnika mobilnih i web aplikacija i poslužitelja su jedan od vektora napada na sustav. Također nedostatak ili korištenje slabe enkripcije kod komunikacije može uzrokovati da napadač presretne i iskoristi sakupljene informacije za napad. Nedostatak pravilnog filtriranja ulazno/izlaznih podataka može dovesti do napada poput SQL injekcije. Još jedan projekt OWASP organizacije je *OWASP Top 10 Web Application Security Risks* koji nudi popis najčešćih ranjivosti za web i mobilne aplikacije. Nesigurna sučelja ekosustava imaju direktnu poveznicu s tim ranjivostima koje su:

- injekcije (SQL, NoSQL, OS, LDAP),
- neispravna autentifikacija,
- izlaganje osjetljivih podataka,
- XML External Entities (XXE) napadi,
- neispravna autorizacijska kontrola,
- pogrešna konfiguracija servisa,
- Cross-Site Scripting (XSS),
- nesigurna deserijalizacija podataka,
- korištenje biblioteka i komponenta s poznatim sigurnosnim ranjivostima,
- nedovoljno korištenje logova i praćenja sustava.[6]

Pravilno podešavanje autorizacije i autentifikacije korisnika, ali i uređaja je najvažniji način osiguravanja raznih sučelja ekosustava. Filtriranje ulaznih i izlaznih podataka spriječava napade injekcijom, pravilno podešavanje poslužitelja da koriste pravilne enkripcijske načine komunikacije dozvoljavaju privatnu i sigurnu komunikaciju. Kroz cijeli ekosustav je potrebno i uspostava logiranja i praćenja sustava kako bi se na vrijeme otkrili nepravilna ponašanja unutar samog sustava.

3.2.4. Nedostatak mehanizama za sigurnosna ažuriranja

Kroz vrijeme, za programska rješenja koja se trenutno koriste na uređaju će se pronaći ranjivosti. Kako bi se na vrijeme i jednostavnim putem mogli spriječiti napadi koji iskoristavaju te ranjivosti potrebna su nam softverska ažuriranja, kao i ažuriranja samog

ugrađenog programa (engl. *firmware*) uređaja. Ako ne postoji način kojim dovodimo takva sigurnosna ažuriranja na uređaj postoji rizik za kompromitacijom uređaja. Također ako su i implementirani načini sigurnosnih ažuriranja, potrebno je pridodati pažnju na način te implementacije ažuriranja. Ako se ne provjeravaju digitalni potpisi izvora ažuriranja, moguće je na uređaj poslati maliciozno ažuriranje koje će kompromitirati uređaj. Potrebno je i koristiti sigurne načine prijenosa tih ažuriranja poput enkripcije upotrebljavanog komunikacijskog kanala.

Trenutnim trendom brzog razvoja novih uređaja, proizvođači često ne daju dovoljno dugi period sigurnosnih ažuriranja. Tako će se desiti da proizvod nakon manje od dvije godine prestane dobivati ažuriranja te će pasti odluka na korisnika o tome hoće li kupiti novi uređaj ili riskirati kompromitaciju istog. Najbolji pokazatelj toga su pametni telefoni od kojih većina tijekom svog perioda upotrebe dobije samo nekoliko sigurnosnih ažuriranja prije nego bude deprecirana od strane proizvođača.

Kako bi se uređaji zaštili od budućih napada zbog novootkrivenih sigurnosnih propusta potrebno je pružati korisnicima uređaja nuditi dugotrajna i česta sigurnosna ažuriranja. Prijenos ažuriranja je neophodno prenositi putem sigurnih komunikacijskih kanal koji su enkriptirani. Ažuriranjima koja su dostigla na uređaj je potrebno validirati izvor, provjeriti odgovara li digitalni potpis izvoru od kojeg bi trebalo stići ažuriranje. Također je potrebno i validirati samo ažuriranje kako bi se izbjeglo moguće umetanje malicioznog koda.

3.2.5. Upotreba nesigurnih ili zastarijelih komponenti

Nadovezano na nedostatak mehanizama za sigurnosno ažuriranje, peta po redu od sigurnosnih propusta je upotreba nesigurnih ili zastarijelih komponenti. Mnogi sustavi Internet stvari kao dio svojeg programskog rješenja sadrže otvoreni kod koji održava zajednica koja nije direktno povezana s proizvođačem. Kada se otkrije ranjivost na nekom od korištenih otvorenih rješenja proizvođač ili čeka na sigurnosnu zakrpu, ili u najboljem slučaju će sam riješiti sigurnosni propust te ga javno objaviti kako bi doprineo razvoju otvorenog rješenja. Nakon što sigurnosna zakrpa bude razvijena potrebno je ažurirati sve uređaje ili dijelove sustava koji su ugroženi od tog sigurnosnog propust.

Ako govorimo o Internetu stvari u proizvođačkoj industriji, takozvanoj Industrij 4.0, upotreba zastarijele programske podrške, koja je potrebna zbog jako specifičnih uređaja za proizvodnju, čija zadnja verzija zna datirati i više od deset godina nije rijetka. Uvođenjem takvih uređaja u sustave Interneta stvari također utječe na sigurnost i integritet cjelokupnog sustava te ugrožavanje jednog uređaja može dovesti do napada

na cijelog lanca opskrbe. Kod upotrebe gotovih proizvoda poput senzora, videokamera ili pametne rasvijete te integracijom istih u postojeći sustav također treba obratiti pozornost na dostupnost sigurnosnih ažuriranja te stanje uređaja poput je li proizvođač još uvijek nudi sigurnosnu podršku.

Kod planiranja razvoja Internet stvari sustava potrebno je uzeti u obzir trenutno, a i buduće stanje razvojne i sigurnosne podrške vanjske programske potpore i komponenti sustava. Najbolji način za spriječavanje sigurnosnih propusta je korištenje vlastito razvijene programske potpore ili korištenje dobro podržanih vanjskih biblioteka otvorenog koda s jakom i aktivnom razvojnom zajednicom. Uporeba zastarijelih uređaja bez sigurnosne podrške proizvođača ili potporom koja uskoro dotiže krajnji period (engl. *end of life*) je potrebno izbjegavati. Nakon puštanja sustava u produkciju nadziranje i praćenje vijesti vezanih uz sigurnosne propuste upotrebljenih komponenti i programske podrške je važno kako bi se na vrijeme moglo spriječiti kompromitacija sustava. Sve ovo nije moguće ako bilo koji dio ustava nema implementirane mehanizme za sigurnosna ažuriranja. Ako neka od komponenti dostigne svoj krajnji period ažuriranja potrebno je tu komponentu ukloniti i zamijeniti ju drugom čija sigurnosna ažuriranja još uvijek su podržana.

3.2.6. Nedovoljna zaštita privatnosti

Uloga Interneta stvari je djelom prikupljanje različitih podataka i mjerenja. Neki od tih podataka su osobne prirode za korisnika poput: medicinskih podataka ili zvukovnih i video zapisa. Kompromitacija takvih privatnih podataka može negativno utjecati na sigurnost korisnika. Prostor na kojem se privatnost korisnika može narušiti je od samog uređaja koji prikuplja podatke, do komunikacijskih kanala preko kojih se podaci šalju do samih krajnjih servisa koji primaju i obrađuju te podatke, a zatim ih spremaju u baze podataka na poslužiteljima. Nedovoljna zaštita privatnosti je zapravo rezultat svih ostalih nabrojanih sigurnosnih ranjivosti nabrojanih u ovom odjeljku.

Za očuvanje privatnosti korisnika i načine obrade podataka korisnika u Europskoj uniji postoji uredba donešena od strane Europske unije pod nazivom *Opća uredba o zaštiti podataka (GDPR) (EU) 2016/679* [4]. Cilj uredbe je omogućiti građanima Europske unije veću kontrolu i uvid u podatke koji se prikupljaju. Na taj način građani mogu tražiti brisanje svojih podataka i povećava se odgovornost pravnih osoba koje te podatke prikupljaju. Odgovornost se postiže mogućim nametnutim sankcijama, ako se utvrdi povreda podataka građana. Prikupljanje podataka je moguće uz izrazitu privolu građana korisnika čime se zabranjuje bilo kakvo prikupljanje podataka bez pristanka.

Enkripcija komunikacijskih kanal nekada ne osigurava i privatnost korisnika. Kako bi pametni uređaji mogli komunicirati s krajnjim poslužiteljima, koji mogu mijenjati svoju odredišnu adresu, koriste se domenska imena. Za razlučivanje tih adresa u brojanje IP adrese koristi se protokol DNS(engl. *Domain Name System*). Kada uređaji rade DNS upite u sadržaju upita se prikazuje i domena upita u nekriptiranom formatu. Na taj način napadač može iz konteksta upita zaključiti koji uređaji proizvođača se nalaze u mreži korisnika. Za neke uređaje je moguće zaključiti i sam tip, a ne samo proizvođač. U sljedećoj tablici možemo vidjeti uređaje i DNS upite koje proizvode:

Uređaj	DNS upiti
Nest Security Camera	nexus.dropcam.com oculus519-vir.dropcam.com pool.ntp.org
Amazon Echo	ash2-accesspoint-a92.ap.spotify.com audio-ec.spotify.com device-metrics-us.amazon.com ntp.amazon.com pindorama.amazon.com softwareupdates.amazon.com

Tablica 3.1: Primjer DNS upita napravljenih od strane uređaja [8]

Još jedan način na koji se može zaključiti o trenutnoj aktivnosti korisnika u vlastitoj mreži je i broj paketa koji se šalje u danom trenutku van mreže i njihova periodičnost. Ako se radi o uređaju koji ima mogućnosti virtualnog asistenta moguće je imati uvid u to kada je korisnik imao interakciju s uređajem. Također kod uređaja koji prate spavanje korisnika se broj razmijenjenih paketa drastično poveća kada korisnik spava.[8]

Kako najbolje očuvati privatnost korisnika je pitanje s kojim još uvijek mnogi proizvođači imaju problema. To se očituje u ostalim navedenim sigurnosnim propustima u ovom odjeljku. Zakonskim regulativama postiže se veća svijest o bitnosti zaštite podataka te se samim time proizvođači tjeraju na bolje prakse za očuvanjem podataka. Neki od osnovnih načina zaštite korisničkih podataka su:

- enkripcija podataka u svakom aspektu sustava,
- prikupljanje samo nužnih podataka,
- anonimiziranje korisnika,
- bolja kontrola i uvid u podatke za korisnike.

3.2.7. Nesigurni prijenos i pohrana podataka

Podaci koji nisu kriptirani moguće je vrlo lako iščitati. Kriptografijom se postiže sigurnost i privatnost podataka. Kako bi se to postiglo podatke je potrebno kriptirati u svakom koraku njihova nastajanja, prijenosa, obrade i spremanja. Korištenje samih kriptografskih algoritama ne rezultira uvijek i zaštitom podataka. Neki kriptografski algoritmi koriste ključeve nedovoljne dužine i kao takve je potrebno malo vremena da se dešifriraju. Najveći sigurnosni propusti u nedavnoj povijesti povezani su direktno s nedovoljnim kriptografskim algoritmima ili općenitim nedostatkom šifriranja čime su ugroženi osobni podaci i lozinke korisnika.[9] Pozornost se treba posvetiti i kontroli pristupa podacima kako neautorizirani korisnici ne bi mogli pristupiti nedozvoljenim podacima.

Osnovni sigurnosni zahtjevi koji bi se trebali osigurati su:

- šifriranje podataka,
- pravilno korištenje PKI-a (engl. *public key infrastructure*),
- kontrola pristupa podacima,
- korištenje sigurnih protokola za prijenos podataka,
- provjera korištenih kriptografskih algoritama za ranjivosti,
- korištenje dugih kriptografskih ključeva.

3.2.8. Nedostatak mogućnosti upravljanja uređajima

Nemogućnošću upravljanja uređajima ima posljedicu da uređaji u slučaju otkrivenih sigurnosnih propusta ne mogu biti ažurirani, da uređaje nije moguće na jednostavan način otkloniti i uvesti u ekosustav te naknadno proširivati njihove mogućnosti. Zato je jedan od najvažnijih sigurnosnih zadataka u Internetu stvari ekosustavima upravljanje uređajima kroz njihov životni ciklus. Ako neautorizirani uređaji budu uvedeni u ekosustav, imat će mogućnost dobivanja pristupa ostalim komponentama ekosustava te nadgledanja mreže i presretanja prometa i informacija.

Zbog heterogenosti trenutnih implementacijskih rješenja jedinstven način upravljanja uređaja je također jedan od problema koji se pojavljuju. Ako imamo više uređaja od kojih svaki zahtijeva svoju platformu i drugačiji način upravljanja, stvara se problem da neki uređaji koji ne zahtijevaju konstantnu pozornost ostanu zaboravljeni te nenadzirani i neažurirani.

Potrebno je imati implementirane načine upravljanja, nadzora i ažuriranja uređaja prisutnih u sustavu. Otkrivanje i identifikacija uređaja je bitan korak u nadgledanju i

zaštiti cijelog ekosustava. Heterogenost implementacijskih rješenja uređaja je još uvijek problem s kojim se integratori rješenja susreću, ali kako cijelo područje sazrijeva dolazimo do različitih platformi koje nude integraciju njih svih u jedinstveni ekosustav. Stoga je kod planiranja sustava potrebno uzeti u obzir uređaje kojim je moguće jedinstveno upravljati kako bi se izbjeglo zanemarivanje uređaja.

3.2.9. Nesigurne zadane postavke

Zadane postavke na pametnim uređajima povezane su uz nekoliko primjera. Takav propust se može očitovati kod univerzalnih zadanih lozinka, tvrdo kodiranim lozinkama ili zadanih postavka programske podrške uređaja. Univerzalne zadane lozinke se pojavljuju kao najjednostavniji način prvobitnom pristupu uređaju umjesto nekog drugog načina uspostave uređaja. Takav pristup se mora spriječiti navođenjem upozorenja ili obaveznim postupkom promjene lozinke kod prvobitnog postavljanja uređaja. Tvrdo kodirane lozinke za pristup uređajima je problem koji kod fizičkog ili vanjskog pristupa uređaju može lako dovesti do kompromitacije cijelog sustava te je korištenje takvih lozinka i načina pristupa potrebno izbjegavati. Zadane postavke programske podrške koje mogu dovesti do sigurnosnih propusta je dužnost proizvođača da tijekom testiranja i sigurnosne revizije uoči i onemogući sve nepotrebne i potencijalno nesigurne postavke programske podrške uređaja. To uključuje i sve metode koje su se koristile za testiranje i otklanjanje pogrešaka tijekom razvoja uređaja.

Ovaj sigurnosni propust nije isključivo vezan uz uređaje. Nesigurne zadane postavke se javljaju i na poslužiteljima te ostaloj opremi koja sudjeluje u cijelom lancu komunikacije. Usluge koje se javljaju kao zadane na operativnim sustavima poslužiteljima ponekad su i nepotrebne za rad sustava. Takve usluge mogu imati zadane postavke koje dozvoljavaju jednostavan ili nesiguran pristup poslužitelju. Ovakav tip ranjivosti se nadovezuje na propust nesigurnih mrežnih sučelja. Jedan od takvih primjera je konfiguracija vatrozida mreže, koja po zadanim postavkama može dozvoliti nesmetan doljev vanjskog prometa lokalnoj mreži.

Spriječavanje sigurnosnih propusta vezanih uz nesigurne zadane postavke se treba pristupiti iz dva smjera. Prvi je od strane korisnika, ako uređaj dolazi sa općenitom zadanom pristupnom lozinku, korisnika se treba obavijestiti da promjeni lozinku. Drugi je sa strane proizvođača da prije nego što se uređaj stavi u upotrebu, ukloni sve zadane postavke vezane uz testnu okolinu i lako pristupanje uređaju poput tvrdo kodiranih lozinki. Kod uspostave poslužitelja potrebno je obratiti pozornost na konfiguraciju mrežnih usluga koje dozvoljavaju pristup i upravljanje samim poslužiteljem, to se odnosi i

na sve mrežne uređaje koji se nalaze u lokalnoj mreži uređaja kako bi komunikacija bila sigurna i spriječavala neautorizirani vanjski pristup.

3.2.10. Nedostatak fizičke sigurnosti

Uređaji koji se koriste u Internetu stvari su u nekim slučajevim postavljeni na širokim, raspršenim i nenadziranim područjima poput polja ili šuma. Takvim uređajima je potrebna fizička sigurnost kako bi se spriječili napadi direktnim pristupu prvobitno uređaju, a zatim i napadi na ostatak sustava. Takvi uređaji postavljeni na otvorenom se nalaze u zaštitnim kućima te je prvi korak napada otvaranje tog kućista. Zato je potrebno zaštititi kućista te implementirati načine otkrivanja neovlaštenog pristupa (engl. *anti-tempering detection*). Ako napadač uspješno fizički pristupi uređaju postoji nekoliko načina pristupa informacijama ili radu uređaja. Informacije se često na takvim uređajima spremaju na memorijske kartice iz kojih je izvlačenje spremljenih informacija moguće ukoliko sam sadržaj nije šifriran. Takvim načinom napada se može izvući lozinke ili privatni ključevi koje uređaj koristi za pristup vanjskim servisima. Na uređajima se također znaju nalaziti pristupni priključci poput USB ili serijskih priključaka. Ako ne postoji način autorizacije pristupnog korisnika moguća je kompromitacija samog rada uređaja. Ti priključci se često koriste za testiranja te se kod stavljanja uređaja u upotrebu ne onesposobe.

Kod takvih fizičkih napada ponekad nije cilj kompromitacija sustava već samo onesposobljavanje uređaja za obavljanjem njihovog zadatka. Ako uređaj obavlja zadatke poput nadziranja prostora pomoću senzora za požar, dima ili pokreta, napad na takav uređaj može fizički naštetiti stvarima poput različitih industrijskih pogona, osiguranih prostora i nanijeti veliku financijsku štetu.

Kako bi se spriječila ili otežao fizički pristup uređajima potrebno je koristiti zaštitna kućista koja sprječavaju takve napade. Drugi sloj zaštite je korištenje mehanizama za otkrivanje neovlaštenog pristupa uz mogućnost obavještanja korisnika o pristupu. Kod samih fizičkih uređaja potrebno je koristiti šifriranje memorije kako bi se spriječilo čitanje podataka s uređaja. Za pristup radu uređaja uklanjanje i onemogućavanje svih nepotrebnih priključaka za pristup je sljedeći korak zaštite. Ako postoji potreban priključak za pristup, pristupanje je potrebno omogućiti samo autoriziranim korisnicima korištenjem kriptografskih ključeva ili lozinkama.

4. Analiza i usporedba protokola

4.1. Protokolni složaj Internet stvari

Iot stack

4.2. Sloj uređaja

Senzori

4.2.1. Analiza uređaja

Uređaji

4.2.1.1. Senzori s komunikacijskim modulom

a

4.2.1.2. Pristupni uređaji

a

4.2.2. Usporedba sigurnosnih mehanizama i primjena

a

4.3. Sloj podatkovne poveznice

a

4.3.1. Analiza tehnologije protokola

a

4.3.1.1. WiFi

a

4.3.1.2. BLE

a

4.3.1.3. RFID\NFC

a

4.3.1.4. ZigBee

a

4.3.1.5. LTE

a

4.3.1.6. SigFox

a

4.3.1.7. LoRaWan

a

4.3.2. Usporedba sigurnosnih mehanizama i primjena

a

4.4. Mrežni sloj

a

4.4.1. Analiza protokola

Neki protokoli

4.4.1.1. IPv4

a

4.4.1.2. IPv6

a

4.4.2. Usporedba sigurnosnih mehanizama i primjena

a

4.5. Transportni sloj

a

4.5.1. Usporedba primjena protokola

a

4.6. Aplikacijski sloj

a

4.6.1. Analiza protokola

a

4.6.1.1. HTTP/S

a

4.6.1.2. COAP

a

4.6.1.3. MQTT

a

4.6.2. Usporedba sigurnosnih mehanizama i primjena

a

5. Sustav za praćenje tjelesne temperature

5.1. Arhitektura sustava

a

5.2. Korišteni razvojni alati i uređaji

a

5.3. Opis rada sustava

a

5.4. Sigurnosna analiza sustava

a

6. Zaključak

Zaključak.

LITERATURA

- [1] The "Only" Coke Machine on the Internet, Jun 1998. URL https://www.cs.cmu.edu/~coke/history_long.txt.
- [2] Overview of the Internet of things ITU-T Y.4000/Y.2060 (06/2012), Jun 2012. URL <http://handle.itu.int/11.1002/1000/11559>.
- [3] Cisco (2014) The Internet of Things Reference Model. - References - Scientific Research Publishing, Jun 2014. URL http://cdn.iotwf.com/resources/71/IoT_Reference_Model_White_Paper_June_4_2014.pdf.
- [4] UREDBA (EU) 2016/679 EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA, 2016. URL <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/HTML/?uri=CELEX:32016R0679&from=HR>.
- [5] Number of IoT devices 2015-2025 | Statista, Nov 2016. URL <https://www.statista.com/statistics/471264/iot-number-of-connected-devices-worldwide>.
- [6] Owasp top ten 2017, May 2017. URL <https://owasp.org/www-project-top-ten/2017>.
- [7] Owasp internet of things, 2018. URL <https://owasp.org/www-project-internet-of-things/>.
- [8] Noah Athorpe, Dillon Reisman, i Nick Feamster. A Smart Home is No Castle: Privacy Vulnerabilities of Encrypted IoT Traffic. *arXiv*, May 2017. URL <https://arxiv.org/abs/1705.06805v1>.
- [9] Jaysson Hollingshead. The 7 Biggest Data Breaches of All Time | InfoSec Insights, Sep 2019. URL <https://sectigostore.com/blog/the-7-biggest-data-breaches-of-all-time>.

- [10] Bernard Meyer. After analyzing 15 billion passwords, these are the most common phrases people use | CyberNews, May 2021. URL <https://cybernews.com/best-password-managers/most-common-passwords>.
- [11] Mark Patel, Jason Shangkuan, i Christopher Thomas. What's new with the Internet of Things? *McKinsey & Company*, Jan 2018. URL <https://www.mckinsey.com/industries/semiconductors/our-insights/whats-new-with-the-internet-of-things>.

POPIS SLIKA

2.1. Nova dimenzija komunikacije predstavljena u Internetu stvari[2] . . .	2
2.2. Cisco Internet stvari referentni model[3]	3
2.3. Broj povezanih Internet stvari uređaja[5]	11
2.4. Potencijalni ekonomski utjecaj kroz različita područja primjene za 2025. godinu. u bilijunima američkih dolara[11]	11

POPIS TABLICA

3.1. Primjer DNS upita napravljenih od strane uređaja [8]	18
---	----

Analiza i usporedba sigurnosnih mehanizama u Internetu stvari

Sažetak

Sažetak na hrvatskom jeziku.

Ključne riječi: Ključne riječi, odvojene zarezima.

Title

Abstract

Abstract.

Keywords: Keywords.